

Memo vrijwilligerswerk voor personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

Inleiding

In de kadernota *'samen leven, zorg voor elkaar'*, die eind 2014 is vastgesteld, staat opgenomen dat we streven naar een samenleving die zo is ingericht dat – binnen de budgettaire kaders - iedereen met of zonder beperking naar vermogen overal aan mee kan doen, in plaats van dat er allerlei aparte voorzieningen worden getroffen. Dit wordt ook wel een 'inclusieve samenleving' genoemd.

Deels illusie?

Is een 'inclusieve samenleving' wel volledig haalbaar? Zijn we als lokale overheid in staat om ervoor te zorgen dat echt iedereen overal aan mee kan doen? Nee, omdat de gemeente niet de enige actor is in de samenleving. En we bedienen binnen het sociaal domein (lees afdeling Zorg en Ondersteuning) maar een deel (20%) van onze inwoners. 80% van onze inwoners redt zich prima zelf en maakt gebruik van andere gemeentelijke voorzieningen (Openbare ruimte, Groen, Welzijn).

Het is dus minimaal een samenspel tussen lokale overheid (gemeente) en de mienskip. De gemeente heeft een breed palet aan instrumenten, arrangementen en voorzieningen beschikbaar voor onze (kwetsbare) inwoners, waarmee we ze ondersteunen en in staat stellen om mee te doen in onze samenleving.

Maar ook de mienskip zelf herbergt tal van actoren en mogelijkheden, waardoor mensen meedoen. Denk aan het vrijwilligerswerk (welzijn), (sport)verenigingen, kerken, buurtinitiatieven etc. In sommige gevallen faciliteert of ondersteunt de gemeente deze mogelijkheden waardoor het, zoals gezegd, een samenspel is tussen lokale overheid en de mienskip.

Praktijk

De praktijk is echter vaak weerbarstiger dan hetgeen op papier staat als het gaat om doelstellingen (iedereen kan meedoen). Waarom? Dat heeft te maken met (lokale) beleidskeuzes, uitvoering van wetten en financiën.

Een voorbeeld daarvan is de beleidskeuze van een aantal jaren geleden. Eind 2012 is de kadernota *'Werken naar vermogen in NoardEast Fryslân Naar een nieuwe uitvoeringsstructuur voor de WWNV en de WSW'* vastgesteld. Waarmee de keuze is gemaakt om het Participatiebudget puur in te zetten op de doelgroep die binnen een jaar werkfit kan zijn. En waarbij de (sociale) activering van een groot deel van de doelgroep op een klein pitje kwam te staan. Deze keuze was destijds financieel gedreven en is tot op heden succesvol gebleken. De keerzijde van die keuze is dat we een groot deel van onze doelgroep niet kennen. En dus ook niet weten of ze wel deel uit maken van de eerder genoemde 'inclusieve samenleving'.

Daarnaast kent de wet zijn 'beperking'. De Participatiewet gaat uit van mogelijkheden, ook voor mensen met een arbeidsbeperking. Tal van maatregelen en voorzieningen worden gebruikt om mensen naar werk te begeleiden, eventueel met ondersteuning. Er zijn echter ook verplichtingen voor de doelgroep. Bijvoorbeeld dat er een sollicitatie-, arbeid- en re-integratieplicht is tot 65 jaar. De afgelopen jaren laten zien, vanuit ervaring, dat werkgevers niet altijd zitten te wachten op de 'oudere' werkzoekende. Zelfs niet in een opkomende economie.

Terwijl deze groep, laten we zeggen eind vijftig, begin zestig best graag iets wil en kan doen voor de Mienskip. Echter moeten we dat wel gaan faciliteren en mogelijk maken. Daar zit een technische-, maar ook sociale kant aan vast.

Politieke wens

De gemeenteraad van Dongeradeel heeft middels een aangenomen motie de wens geuit om geld vrij te maken binnen de begroting 2018-2021 om vrijwilligerswerk mogelijk te maken voor personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. En daar hoort het verstrekken van een onkostenvergoeding ook bij.

Zoals gezegd zit er een technische-, maar ook sociale kant vast aan deze motie. Geld vrij maken en een uitvoeringstructuur organiseren is technisch. Maar de sociale kant houdt in dat we in de praktijk op een 'andere manier' omgaan met deze doelgroep. Die andere manier is dat we accepteren dat de kans op werk voor deze groep nihil is, maar vooral dat we soepel de verplichtingen, gericht op arbeid hanteren. De kunst is om de balans te vinden, zonder de uitvoering van de wet te schaden.

De laatste jaren zien we dat de pensioengerechtigde leeftijd (AOW) steeds verder opschuift. En dat is nog altijd gaande. De aanname daarbij is, is dat we steeds fitter ouder worden. Dit maakt tegelijkertijd een discussie los of dit wel wenselijk is, zeker voor de werknemers die (deels) fysieke arbeid verrichten. We hebben het hier over de 'houdbaarheid' (mentale - en fysieke conditie) van mensen voor – en actief op de reguliere arbeidsmarkt.

60-70% van de doelgroep in de Participatiewet is ouder dan 50 jaar. Het overgrootste deel is laag – of ongeschoold en kampt met fysieke – en/of psychische problematiek.

Vanuit het oogpunt van de motie willen we onderstaande standpunten aan u voorleggen en vragen welke u het meest aanspreekt:

1. Participatiewet: einde aan werken zonder loon.
2. De Participatiewet moet ervoor zorgen dat iedereen, met en zonder beperking, werk vindt bij een gewone werkgever.
3. Het doel van de Participatiewet is om iedereen in staat te stellen als volwaardig burger mee te doen en bij te dragen aan de maatschappij.
4. Bijstandsgerechtigden dienen aangeboden werk te aanvaarden en moeten dit werk ook zien te behouden. Gemeenten hebben de plicht om de bijstandsuitkering verlagen van hun klanten die niet voldoen aan deze verplichtingen.

De standpunten in het kader vertegenwoordigen allemaal de Participatiewet, maar de vraag aan u is, hoe gaan we er in DDFK verband mee om?

Een andere interessante, bijkomende vraag is:

Is meedoen en een bijdrage leveren aan de maatschappij vrijblijvend, wanneer je een bijstandsuitkering hebt?

Met andere woorden: we willen mee doen en participatie graag mogelijk maken, maar leggen we ook een verplichting op? Bijvoorbeeld aan die meneer of mevrouw die 40 jaar heeft gewerkt en door omstandigheden een bijstandsuitkering heeft. Daarover willen wij met u praten in de vergadering van 1 februari.

De bedoeling van deze motie zit niet ver van de wens van de Portefeuillehouders Werk en Inkomen. Zij willen graag dat de groep die niet naar NEF gaat benaderd wordt, gesproken en dat er een 'meedoen' traject op basis van vrijwilligheid wordt uitgezet. Dat wil zeggen, er is een grote groep klanten die we niet goed kennen, maar we willen ze wel graag de kans geven mee te doen. De motie en de wens van de Portefeuillehouders kan aan elkaar gekoppeld worden.

Het voorstel is dan ook om de volgende stappen te zetten:

1. Uitgangspunten van de motie bespreken met u als commissie en de klankbordgroepen sociaal domein van de andere Raden DFK.
2. Uitkomsten van die gesprekken met de Portefeuillehouders Werk en Inkomen DDFK bespreken en vastleggen (ronde tafelgesprek DDFK).
3. Uitgangspunten benoemen en een projectplan maken. Maatschappelijke partners betrekken.
4. Vaststelling door College en Raden.
5. Start project.